

imajo delavci v potrebi pravico drugim stanovom vzeti s silo, česar potrebujejo. Pri sodišči dr. Gumplovič dejanja ni tajil. Rekel je, da pričakuje, da ga obsodijo, ker pravice tako nimajo, temveč le moč. Pomisljijo naj pa, kaj bode jim ostalo, ko še moč izgube. Državni pravdnik je sprva predlagal 16 mesecev ječe, ko je to slišal, je pa predlagal trde ječe 8 let. Sodišče se pa na njegov nasvet ni oziralo in je obsodilo dr. Gumploviča v 16mesečno in Wilmentala v 9mesečno ječo. Wächterja je pa oprostilo.

Tudi mladi fantje boljših stanov začenjajo se igrati z bombami. To gotovo prihaja od tod, ker mnogo slišijo o anarhistih. V Rimu so te dni prijeli nekega trinajstletnega dečka, ki je vrgel bombo, katera je popolnoma raznesla zid nekega vrta. Dečka so prijeli in pokazalo se je, da je sin angleškega generalnega konzula Röslerja. Mladi zločinec neče nič povedati, kaj da bi bilo povod njegovemu zločinskemu početju. Na posredovanje angleškega veleposlanika so ga izpustili iz zapor.

Omenili smo že v našem listu, da so v Lüttichu zaprli več anarhistov. Mej drugim so zaprli nemškega anarhista Müllerja. Ta je izpovedal, da so anarhisti imeli shod kmalu po Henryjevem atentatu v Parizu in sklenili izvršiti dinamične napade na dobro obiskovanih gostilnicah in kavarnah v raznih evropskih mestih. Tega shoda so se udeležili baron Sternberg, Schleich, Guerin, Gauche in Beaulieu. Sternberg je bil prevzel vodstvo nameravnega delovanja. Gauche, ki je jako bogat, mu je dal v anarhistične namene 30.000 frankov. Sternberg pa kot lahkoživ in lahkomišljen mož ni bil prav za tako delo. Od dobljenih 30.000 frankov jih je v anarhistične namene porabil le 2000, druge je pa zapravil z razuzdanim življenjem, z malovrednimi ženskami, potem jo je pa pobegnil v Ameriko.

Štrajk v Ameriki.

Slabe čase so si ravno kapitalisti vedeli dobro obrniti v svoj prid. In v prvi vrsti se zopet nahajajo one bogatinske sebične družbe, katere iz delavcev takorekoč izsesajo vso delavno moč, ko pa reveži omagajo vsled vednega truda, jih odpuste, češ, saj imamo na izbiro mladih in zdravih ljudi. Najsrmatneje so počele pennsylvanske premogovne družbe, ki imajo najmanj vzroka tožiti o slabih časih. Premog so vedno dobro prodajali, in ravno sedaj spomladi so dobili mnogo novih naročil po vzhodnih državah, kar bi jih moralo zadrževati, da bi vsaj delavcem že tako borne plače ne krčili. Očitno kažejo, da jim je le za žepe, za delavčevo dušo in telo pa nič.

Delavci hočejo večjo plačo, ker je sedanja za ondotne razmere res nezadostna, posebno, če je delavec družinski oče. Ker se družbe ne udajo z lepa, poskušajo premogokopi s štrajkom doseči svojo pravico. Po najnovejših poročilih jih štrajka nad 130.000. Štrajka tudi nekaj delavcev, ki imajo delo pri koku. Gode se grozni prizori, veliko delavcev in redarjev je ranjenih, nad dvajset delavcev doslej že ubitih. Pomenljivo je, da pri štrajku delajo velike izgrede ženske.

Začeli so premišljevati o posledicah tega velikega štrajka in trdijo, da bodo na škodi jedino delavci in nekatere vzhodne tovarne. Delavci za to, ker izgubljajo čas in jih bode nekaj gotovo zgubilo delo za vedno, vzhodne tovarne pa ne bodo mogle dolgo časa z vso močjo delati, ker jim bo zmanjkalo kuriva. Zahodno od Čikaga posledic tega štrajka najbrž ne bodo občutili prav nič, zlasti ne po Minnesoti in Wisconsinu. Tukaj tam kuriva ne more zmanjkati. Po pristaniščih v Ashlandu, West Superioru in Duluthu je nakopičenega nad dva milijona ton premoga, in to že zadostuje za cel zahod za šest mesecev, če tudi prav iz vzhoda ne pripeljejo nove zaloge. Severozapadne železnice imajo še vrhu tega ogromne zasebne zaloge. Govorili so celo, da so pennsylvanski baroni sami provzročili štrajk s skrivnim namenom, da poide premogova zaloga na zahodu in se jim odpre novo polje za dobičkarenje.

Delavci pač ne bodo mogli vzdržati štrajka več mesecev, ker nimajo dovoljne denarne podpore. Najbolje bi seveda bilo, ko bi se mogli s pomočjo posredovalcev pobotati z družbami, kakor so storili štrajkarji na železnici Great Northern.

Štrajk na Great Northern železnici so povoljno završili v noči med 1. in 2. majnikom. Čestitajo si lahko medsebojno železnična družba, delavci, trgovci peterih držav in posredno tudi trgovina vseh Združenih držav.

Štrajk se je raztezal od St. Pavla pa do obrežja Tihega morja; najmanj 15.000 mož je bilo dober teden dni brez dela. Predsednik Hill je začel z avgustom lanskega leta zniževati plačo, kar je poslej po par odstotkov še trikrat storil. Vendar so imeli boljši delavci dovoljno plačo, navadnim po 1 dolar ali 90 centov na dan nikakor ni zadostovalo. Predsednik novoustanovljene unije železniških delavcev Mr. Debs je vsled tega napovedal štrajk. Hill je tudi takoj sprevidel, da bode vsaj nekaj plače moral zvišati, delavci so hoteli imeti popolno plačo, kakor so jo imeli pred avgustom lanskega leta. Predsednik Hill se jim je udal toliko, da naj celo zadevo dajo delavci in družba v presodbo nepristranskim možem, in po njihovem odloku naj bi se potem vsi ravnali. To pa delavcem ni bilo všeč; o drugem niso hoteli nič slišati, kakor da se jim da polna stara plača. Prebivalci ob železnici zlasti meščani so pritrdili Hillu in tudi pritiskali na delavce, da naj sprejmejo predlog železniškega predsednika. Trgovci in obrtniki iz Heleni Mont., in trgovci v Montani so v posebnih resolucijah obsodili trdovratno obotavljanje in nezaupnost delavcev, ter prosili Hilla, da naj prej ko mogoče poskrbi, da bodo vlaki zopet redno vozili med St. Paulom in morjem. Delavci so se na to spametovali, tembolj, ker se je širila govorica po St. Paulu, da ima Hill po mestu že 600 novih delavcev nastanjenih, s katerimi prične voziti vkljub štrajkarjem. V torek popoldne 1. majnika je prišla štrajkarska deputacija z Debsom k Hillu in se z njim sporazumela, da štrajkarji in družba izvolijo posredovalni odbor in se podvržejo njegovi rabsodbi. Hill jih je po svoji navadi sprejel

prijazno in jim obljubil, da bode odbor takoj izvoljen. Sporazumejo se, da naj posredujejo trgovci mest S. Paula in Minneapola, katerim je največ na tem ležeče, da se takoj prične delati.

Odbor se je zbral zvečer in po živahni debati odločil sledeče: „Zaslišali smo zahteve obeh strank, družbe in delavcev, in sklenemo po pametnem presojevanju, da naj družba delavcem poviša plačo za 75 odstotkov one svote, katero jim je skrčila od plače po 1. avgusta 1893., odlok velja za vse delavce, ki se strinjajo z našo rzsodbo.“

S tem odlokom so bili zadovoljni družbin predsednik in delavci; koj zjutraj na vse zgodaj so telegrafovali po celi proggi, da je štrajk končan. Veselje med delavci je bilo nepopisano; radostno vriskaje so hiteli na kolodvore, zakurili lokomotive in stari red se je pričel še isto popoldne. Veseli so bili, da so s štrajkom vsaj nekaj pridobili, ker so se že bali, da bodo vsi odpuščeni. Družbin predsednik Hill je pa tudi svojo zadovoljnost izrazil z besedami: „V rokah mojih starih izvežbanih delavcev je družbina lastnina varna; zares me veseli, da mi ostanejo stari zvesti delavci v svoji stari službi.“

Štrajk je bil v obče precej miren; izgredov je bilo malo. Samo na zahodu po Montani so štrajkarji poškodovali par mostov, krvi pa nikjer niso prelivali. Novi minnesotski maršal Bede se je obnašal prav taktno, kar mu družba in delavci radi priznavajo.

Ta štrajk nam jasno kaže, kako je treba ravnati štrajkarjem: obrnejo naj se na državljane in naj tudi družbe silijo, da si skupno izvolijo posredovalce, ki bodo gotovo pravično sodili njihove težnje. Državljani dobro vedo soditi, kedaj je treba pomoči sodržavljanom delavcem. Ako bi se potem družba ne udala odloku posredovalcev, imela bi zoper sebe zraven delavcev še državljane, kar bi bilo gotovo pogubno za njo samo. „Am. Sl.“

— **Žrtva igre.** Grajščak v Mugini Vittorio se je te dni v svojem gradu obesil, ker je v zloglasni igralnici v Monte Carlu zgubil mnogo premoženja.

— **Dva roparja so prijeli** po hudem boju v pokrajini Lissari v Italiji. Pri tem je bil ubit jeden žandarški podčastnik.

— **Potres.** V občini Vigianello na Laškem je hud potres podrl tri hiše, več pa poškodoval. Ljudje prebivajo zunaj na polji, kamor so iz strahu bežali. Človek ni nobeden mrtev.

— **Kolera.** V ruskem mestu Mlava blizu pruske meje se je pokazala kolera. V kratkem je zbolelo dvajset ljudij, od katerih jih je deset umrlo.

— **Nesreča v premogovniku.** V premogovniku pri Anderluesu v Belgiji so se vneli plini in šest oseb ubili in štiri težko poškodovali.

— **Samomor poneverjevalca.** Mestni blagajnik Ghiringheli v Milanu so je ustrelil, ko je poprej poneveril pet milijonov lir. Hoteli so ga ravno zapreti.

— **Hiša se je podrla.** V Berlinu so popravljali neko hišo, kar se udere dne 18. m. m. strop tretjega nadstropja in zruši hišo do tal. Tri zidarje je ubilo, več težko poškodovalo.

— **Toča** je hudo pobila okrog Kostajnice na Hrvaškem, dne 26. m. m. Pokončala je vse žito na polji in pobila več oken. Nekatera zrna so bila do 10 dekagramov težka.

— **Rumena mrzlica.** Dne 21. m. m. je v Trst priplul parnik „Columba“, ki je pripeljal kave iz Brazilije. Na potu so štiri osebe zbolele za rumeno mrzlico. Dva obolela mornarja sta že umrla. Tržaški mestni fizikat je storil vse potrebne zdravstvene naredbe.

— **Hudoben dovtip.** Predzadnjo nedeljo je jako mnogo ljudij v Düsseldorfu ogledovalo živalski vrt. Dva lepo oblečena gospoda sta začela upiti, da je jeden lev ušel. Gledalci so res mislili, da je lev ušel iz kletke in so se strašno prestrašili. Več žensk je palo v omedlevico. Le težko so uradniki ljudi pomirili. Prouzočitelja tega strahu prideta pred sodišče.

— **Strela.** V Postelburgu na Češkem, je strela ubila nekega zidarja. V Schneebergu na Češkem je udarila v spomenik cesarja Franca I. in ga močno poškodovala.

— **Anarhistova oporoka.** Dognalo se je, da je anarhist Gauche, katerega so zaprli, z denarjem podpiral anarhiste. Pri njem so našli oporoko v kateri voli vse svoje premoženje zaprtemu anarhistu Gave v korist anarhistične propagande.

— **Razpok.** Na vojaškem vežbališču poleg Berolina se je razletel zavod za zrakoplavje. Sodi se, da je jedna steklenica, v kateri je bil vodik, bila slabo zamašena in je vsled tega zrak vdrl vanjo in nastal treskalni plin. Razbilo je na kacic 100.000 tacih steklenic, poslopje razneslo. Odnoslo je dva debela kosa železa. Jednega je vrglo 1.500 metrov daleč, drugega na neko poslopje za stroje in je v dveh krajih pobilo. Vse v obližji stoječa poslopja je poškodovalo. Škode je kacic 100 000 mark.

— **Kapelnik v zanjki.** V Reki je kapelnik Jozef Milier s svojim psom Osmanom šel na sprehod. Ker pes ni imel predpisane znamke, ga je hotel vjeti konjač ali po neprevidnosti je vrgel zanjko kapelniku na vrat. Kapelnik je šel potem k policiji, da se je pritožil zaradi konjaške nerodnosti.

— **Otrok zgorel.** Na pristavi škofa Zalke pri Šopranji je nastal požar. Zgorel je jeden otrok. Zastonj je bilo vse prizadevanje, da bi ga rešili. Škoda je znatna.

— **Silobran.** Dne 19. m. m. sta brata Štefan in Stojan Lavrič, pri Kostanjici na Hrvaškem, iz hudobije posekala dve breskvi na posestvu soseda Maleševića. Poslednji je prišel braniti svoje imetje. Brata sta zbežala, ali kmalu se vrnila s puškama oborožena. Štefan je ustrelil na Maleševića ali ga ni zadel. Malešević, ki je imel pri sebi puško nabasano s svinčenim drobnom, je stekel, ali kmalu se je obrnil ustrelil na Štefana Lavriča in ga težko ranil. Malešević se je sam naznanil žandarmeriji, ki je vse sporočila sodišči v Kostajnici.

— **Samomor vojaškega ataša.** V Benetkah se je umoril japonski major Massamori, ataše pri italijanskem poslanstvu v Rimu, ki je po nalogu svoje vlade proučeval italijanske utrdbe. Massamori je bil jako izveden častnik. Mislili osbje, da bode kdaj japonski vojni minister. Poslednji čas je bil jako molčeč. Govori se, da mu je bilo dolg čas po svoji domovini.

— **Demantna tatvina.** Antwerpenskemu trgovcu z demanti Zolhowskemu je ukradenih za 150.000 frankov demantov, ko se je peljal po noči iz Calaisa v Pariz po železnici.

— **Ropni umor v Londonu.** V Londonu našli so te dni umorjeno posestnico nemške gostilnice Zofijo Rosch. Sodi se, da sta jo umorila neki natakari in njegova žena, tudi Nemca, ki sta služila v tej gostilni. Oba sta pobegnila. Policija ju upa kmalu dobiti v pest, ker ne znata angleščine.

— **Soproga ga je ubila.** V Ferssnamu na Pruskem je ribič Pezlinški hotel zaklati v pijanosti ženo in otroke. Ko se mu drugače niso mogli ubraniti, ga je žena udarila s sekuro in ubila.

— **Očeto- in bratoumor.** V Villa Curingi pri Catanzaru v Italiji je te dni pri mizi pomoril znanega milijonarja barona Revilaquo in njegovega sinu baronov lasten nezakonski sin. Morilec neče povedati, zakaj je očeta in brata umoril.